

Persische Chrestomathie eingrichtet von Manutschehr Amirpur

Teil 6: Aus dem Divan des Ḥāfez

Zu Person und Werk des Dichters

Šams od-Din Moḥammad Ḥāfez wurde 1317 /oder 26 in Širāz geboren. Dort lebte er und starb 1390.

Ḥāfez genoss eine gründliche religiöse Ausbildung und wurde zum Kenner des Koran, wie aus seinem *taḥallos* (nom de plume): Ḥāfez, „der den Koran auswendig weiß“, ersichtlich ist. Er lebte unter wechselhaften wirtschaftlichen Verhältnissen in Širāz.

Seine Dichtung ist gesammelt in einem Divan, der zum ersten Mal nach dem Tode des Dichters von seinem Freund Moḥammad Golandām zusammengestellt wurde und fast 600 Gedichte enthält.

In der Lyrik des Ḥāfez hat die persische Dichtung einen ihrer höchsten Gipfel erreicht¹. Seine Gedichte (Ghaselen), in denen er Liebe, Wein, Schönheit, Lebensfreude besingt, aber auch Frömmler und Heuchler anklagt und zur Genügsamkeit aufruft, werden auch mystisch gedeutet. Während der Orient Ḥāfez meistens im mystischen Sinne verstand und mit wenigen Ausnahmen auch heute noch in derselben Weise versteht, stellt sich der Westen auf den Standpunkt der "Realität", die von jeder Mystik bei Ḥāfez ganz absehen will. Dennoch war selbst die ältere Zeit nicht ganz von Realismus frei, wenn wir den ausgezeichneten türkischen, rein philologischen Kommentar des Bosniers Sudi in diesem Sinne auffassen dürfen². Wie immer dem auch sei, die Sufis ebenso wie die Frommen wollten Ḥāfez beide nicht einbüßen und ihn nur den Freigeistern gönnen. Sie nennen ihn *Lesān ol-geib* (*Lisān al-ḡaib*), die Zunge der Geheimnisse, was mit seiner Mystik zusammenhängt. Andere sehen in dieser Benennung den Ausdruck dessen, daß es in seinen Versen keine Verschrobenheiten gibt oder daß man den Divan des Ḥāfez ähnlich wie den Heiligen Koran zur Losbefragung verwendet.

Doch die Hauptthemen der Gedichte lassen sich auf zwei Zentralmotive zurückführen: Liebe und Wein. Die Liebe zu Gott, aber auch zum irdischen Dasein, die Begeisterung für die Schönheit und die Freude am

---

Lebensgenuß ebenso wie an den seelisch-geistigen oder erotischen Beziehungen zu den Menschen. Die mystische Gottesliebe wird in Bildern voll glühender Sinnlichkeit dargestellt. Umgekehrt erfährt das Erotische eine Vergeistigung durch den metaphorischen Gebrauch der in seine Bereiche gehörenden Terminologie. Auch der Wein ist beides: Mittel intensiven Lebensgenusses und Symbol mystischer Verzückung in einem. Der Schenke, der ihn austellt, ist göttlicher Weisheitsspender und Geliebter zugleich, und das Weinhaus ist der Tempel, in dem die Zecher den wahren Gottesdienst feiern.

Die Gedanken werden aphoristisch zentriert, elegant pointiert, die Ausdrucksweise ist mit Tropen und Figuren dezent geschmückt, oft schlicht und natürlich, geradezu ein Lied mit zahlreichen der täglichen Umgangssprache entnommenen Redensarten, stets aber reizvoll und persönlich gehalten.

Hāfez hatte große Wirkung auf die europäische Poesie. Goethes *West-Östlicher Divan* wurde durch ihn angeregt. Durch Übersetzungen und Nachdichtungen im 19. und 20. Jh. durch Rückert, von Hammer-Purgstall, von Platen, Dauma, Klabund, Bethge u.a. wurde Hāfez zu einem der beliebtesten persischen Dichter im deutschsprachigen Raum. Außer Goethe wurden G. Keller, F. Bodenstedt, G. Hauptmann und andere durch Hāfez beeinflusst³.

Von dem Divan liegen mehrere kritische Ausgaben vor. Die bekanntesten sind die Ausgaben von Ḥalḥālī, Qazvini / Gani und Ḥānlari. Ḥānlaris Ausgabe wird von manchen Literaturkritikern als Editio definitiva akzeptiert⁴.

Anmerkungen

1. Bozorg Alavi, Kindlers Literaturlexikon, 1. Ausg. Zürich, S. 2749
2. Jan Rypka, Iranische Literaturgeschichte, Leipzig 1959, S. 257
3. Manfred Lorenz, Schriftsteller-Lexikon, Leipzig 1990, S. 244
4. Vgl. Abol Ḥasan Nadjafi; Hāfez: Edita definitiva, Našr-e dāneš II, 1, āzardey, 1360 / = Nov. 1981 - Jan. 1982/, übersetzt in SPEKTRUM IRAN, 1 Jhg., Heft 4, 1988, S. 57.

Ausgaben

- Hg.: Ḥalḥālī, Seyyed ʿAbd ol-Raḥīm, Teheran 1947
 Hg.: Qazvīnī, Moḥammad und Ġanī, Qāsem, Teheran 1962
 Hg.: Ḥānlārī, Parviz Nātel, Teheran 1980
 Hg.: Sāye, E.H., Teheran 1994 .

Übersetzungen

v. Hammer-Purgstall, J.: *Der Divan von Mohammad Shemsed-din Hafis*, 2 Bde., St./Tübingen 1812/13.

Daumer, G. F.: *Hafis. Eine Sammlung persischer Gedichte*, Nürnberg 1852; Mchn. 1920.

v. Rosenzweig-Schwannau, V.: *Der Divan des großen lyrischen Dichters Hafis*, 3 Bde., Wien 1856-1964 [m. pers. Text u. Anm.]

Nesselmann, G. H. F.: *Der Diwan*, Berlin 1865 [Ausw.]

Bodenstedt, F.: *Der Sänger von Schiras. Hafisische Lieder*, Berlin 1877; Jena ³1884.

v. Platen, A.: *Nachbildungen aus dem Diwan des Hafis*, (in A. v. Pl, SW, Bd. 7, Lpzg. 1910).

Bethge, H.: *Hafis*, Leipzig. 1910; ²1920.

Klabund: *Der Feueranbeter*, München. 1919 [Ausw.].

Jacob, G.: *Unio mystica. Sehnsucht und Erfüllung*, Hannover 1922 [Ausw.].

Rückert, F.: *Ghazelen des Hafis*, München. 1926 [Ausw.] - *Hafisische Vierzeiler*, ders., Dessau/Leipzig. 1940.

Keil, R.-D.: *Gedichte aus dem Divan*, Düsseldorf/Köln o.J. [1958] [m. Einl. u. Komm.].

Atabay, C.: *Liebesgedichte*, Hbg. 1965 [Ausw.].

Bürgel, Johann Christoph: *Drei Hafis - Studien*, Bonn 1975.

Kommentare, Konkordanzen und Wörterbücher

Ḥaṭīb Rahbar, Ḥalīl: *Divān-e Ġazaliyāt-e Ḥāġe Ḥāfez Širāzi*, Teheran ⁸1991.

Ḥorramšāhi, Bahā od-Din: *Hāfez-nāme*, Teheran 1987.

Sattārzāde, ʿEṣmat: *Šarḥ-e Sudi bar Ḥāfez*, Teheran ⁷1993.

Radjāʿi Boḥāraʿi, Aḥmad ʿAli: *Farhang-e Ašʿār-e Ḥāfez*, Teheran ²1985

Šadiqiyān, Mahindoḡt: *Farhang-e vāzenemā-ye Ḥāfez*, Teheran, 1987.

Meneghini Correale, Daniela: *The Ghazals of Ḥāfez Concordance and vocabulary*, Rom 1988.

Mošaffa, Abdolfazl: *Farhane dahhezār Vaze*, Teheran 1990.

برگزیده غزلیات حافظ

غزل (۱)

الا (۱) یا (۲) ایها (۴) الساقی ادر کاساً و ناولها (۵+۶)
 که (۷) عشق آسان نمود اول (۸) ولی افتاد مشکها
 ببوی نافه‌ای کاخر (۹) صبا زان (۱۰) طره بگشاید (۱۱)
 ز (۱۲) تاب جعد مشکینش چه (۱۳) خون افتاد در دلها
 مرا (۱۴) در منزل جانان چه امن عیش؟ (۱۵) چون هر دم
 جرس فریاد می‌دارد که (۱۶) بربندید محملها
 بمی سجاده رنگین کن، گرت (۱۷+۱۸) پیر مغان گوید (۱۹)
 که (۲۰) سالک بیخبر نبود (۲۱) ز راه و رسم منزلها (۲۲)
 شب تاریک و بیم موج و گردابی چعنین هائل (۲۳)
 کجا دانند (۲۴) حال ما سبکباران ساحلها؟
 همه کارم ز (۲۵) خودکامی به بدنامی کشید آخر
 نهان کی ماند آن رازی کز (۲۶) سازند محفلها؟
 حضوری گر همی (۲۷) خواهی، از (۲۸) غایب مشو (۲۹) حافظ
 متی ماتلق من تهوی دع الدنيا و اهلها

غزل (۳۰)

دل می‌رود ز دستم (۳۱)، صاحب‌دلان خدا را (۳۲)
 دردا (۳۳) که (۳۴) راز پنهان، خواهد شد آشکارا
 کشتی شکستگانیم (۳۵)، ای باد شرطه برخیز
 باشد (۳۶) که باز بینیم، دیدار آشنا را
 ده روزه مهر گردون، افسانه است و افسون (۳۷)
 نیکی بجای یاران، فرصت شما یارا (۳۸)
 در حلقه گل و مل، خوش خوانند دوش بلبل
 هات الصبوح هبوا، یا ایها السکارا

ای صاحب کرامت، شکرانۀ سلامت
 روزی تـفـقـدی کـن، درویش بـینـوا را (۳۹)
 آسایش دو گیتی، تفسیر این دو حرف است
 با دوستان مروت، با دشمنان مدارا (۴۰)
 در کوی نیکنامی، ما را (۴۱) گذر ندادند
 گر تو نمی‌پسندی، تغییر کن قضا را
 آن تلخ و ش که صوفی، ام الخبائش خواند
 اشتهی لنا و احلی، من قبله العذرا
 هنگام تنگدستی، در عیش کوش و مستی (۴۲)
 کاین (۴۳) کیمیای هستی، قارون کند گدا را (۴۴)
 سرکش مشو که چون شمع، از غیرتت (۴۵) بسوزد (۴۶)
 دلبر که در کف او، مومست سنگ خارا
 آیینۀ سکندر، جام می است بنگر
 تا بر تو عرضه دارد، احوال ملک دارا
 خویبان پارسی گو، بخشندگان (۴۷) عمرند
 ساقی بده بشارت، رندان پارسا را
 حافظ بخود نپوشید، این خرقه می آلود (۴۸)
 ای شیخ پاک دامن، معذور دار ما را

غزل (۴۹)

ساقی بنور باده برافروز جام ما
 مطرب بگو که کار جهان شد به کام ما
 ما در پیاله عکس رخ یار دیده‌ایم
 ای بی خیبر لذت شرب مدام ما
 هرگز نمیرد آنکه دلش زنده شد به عشق
 ثبت است بر جریده عالم دوام ما
 چندان بود (۵۰) کرشمه و ناز سهی قدان (۵۱)
 کاید (۵۲) بجلوه سرو صنوبر خرام ما
 ای باد اگر به گلشن احباب بگذری
 زنهار عرضه ده بر جانان پیام ما
 گو (۵۳) نام ما (۵۴) زیاد بعدا (۵۵) چه می‌بری
 خود آید آنکه یاد نیاری (۵۶) ز نام ما

مستی بچشم شاهد دلبند ما خوشست (۵۷)
 زانرو (۵۸) سپرده‌اند به مستی زمام ما
 ترسم (۵۹) که صرفه‌ای نبرد روز بازخواست
 نان حلال شیخ ز آب حرام ما
 حافظ، ز دیده دانه اشکی همی (۶۰) فشان
 باشد (۶۱) که مرغ وصل کند قصد دام ما
 غزل (۶۲)
 ای نسیم سحر، آرامگه (۶۳) یار کجاست (۶۴)
 منزل آن مه (۶۵) عاشق کش عیار کجاست
 شب تار است و ره وادی ایمن در پیش (۶۶)
 آتش طور کجا موعود دیدار کجاست
 هر که آمد به جهان نقش خرابی دارد
 در خرابیات بگوئید که هشیار کجاست
 آنکست (۶۷) اهل بشارت که اشارت "داند" (۶۸)
 نکته‌ها هست (۶۹) بسی، محرم اسرار کجاست
 هر سر موی مرا (۷۰) با تو هزاران کارست
 ما کجائیم و ملامتگر بیکار کجاست
 باز پرسید ز گیسوی شکن در شکنش
 کاین دل غمزده سرگشته (۷۱) گرفتار کجاست
 عقل دیوانه شد آن سلسله مشکین کو
 دل ز ما گوشه گرفت، ابروی دلدار کجاست
 حافظ، از باد خزان در چمن دهر مرنج (۷۲)
 فکر معقول بفرما، گل بی خار کجاست

غزل (۷۳)

بیا که قصر امل سخت سست بنیاد است
 بیار (۷۴) باده که بنیاد عمر بر باد است
 غلام همت آنم (۷۵) که زیر چرخ کبود
 ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزاد است
 چه گویمت (۷۶) به میخانه دوش مست و خراب
 سروش عالم غیبم (۷۷) چه مژده‌ها دادست

که ای بلند نظر شاهباز سدره نشین (۷۸)
 نشیمن تو نه (۷۹) این کنج محنت آباد است
 تورا (۸۰) ز کنگره عرش می‌زنند صفر
 ندانمت (۸۱) که در این دامگه (۸۲) چه افتادست
 نصیحتی کنمت (۸۳) یاد گیر و در عمل آر
 که این حدیث ز پیر طریقتم (۸۴) یادست
 غم جهان مخور و پند من مبر از یاد
 که این لطیفه عشقم (۸۵) ز رهروی یادست
 رضا بداده بده وز جبین گره بگشای
 که بر من و تو در اختیار نگشادست (۸۶)
 مچو درستی عهد از جهان سست نهاد
 که این عجوز، عروس هزار دامادست
 نشان عهد و وفا نیست در تبسم گل
 بنال بلبل بیدل که (۸۷) جای فریادست
 حسد چه (۸۸) می‌بری ای سست نظم بر حافظ
 قبول خاطر و لطف سخن خدادادست
 -
 غزل (۸۹)

یاری اندر (۹۰) کس نمی‌بینم، یاران را (۹۱) چه شد؟
 دوستی کی آخر آمد، دوستداران را چه شد؟
 آب حیوان تیره گون شد، خضر فرخ پی کجاست؟
 خون چکید از شاخ گل، باد بهاران را چه شد؟
 کس (۹۲) نمی‌گوید که یاری داشت حق دوستی
 حق شناسان را چه حال افتاد، یاران را چه شد؟
 لعلی از کان مسروت برنیامد سالهاست
 تابش خورشید و سعی باد و باران را چه شد؟
 شهر یاران بود (۹۳) و خاک مهربانان این دیار
 مهربانی کی سرآمد، شهریاران (۹۳) را چه شد؟
 گوی توفیق و کرامت در میان افکنده‌اند
 کس به میدان در نمی‌آید (۹۴)، سواران را چه شد؟

صد هزاران گل شکفت و بانگ مرغی برنخواست
 عندلیبان را چه پیش آمد، هزاران را چه شد؟
 حافظ، اسرار الهی کس نمی‌داند، خموش (۹۵)
 از که می‌پرسی که دور روزگاران را چه شد؟

غزل (۹۶)

دوش دیدم که ملائک در میخانه زدند
 گل آدم بسرشتند و به پیمانه زدند
 ساکنان حرم ستر و عفاف (۹۷) ملکوت
 با من راه نشین (۹۸) باده مستانه زدند
 آسمان بار امانت نتوانست کشید
 قرعه کار به نام من دیوانه زدند
 جنگ هفتاد و دو ملت همه را عذر بنه
 چون ندیدند حقیقت، ره (۹۹) افسانه زدند
 شکر ایزد (۱۰۰) که میان من و او صلح فتاد (۱۰۱)
 صوفیان رقص کناخ (۱۰۲) ساغر شکرانه زدند
 آتش آن نیست که از شعله او خند شمع
 آتش آنست که در خرمن پروانه زدند
 کس چو حافظ نگشاد از رخ اندیشه نقاب
 تا سر زلف سخن را بقلم شانه زدند

فهرست لغات

<i>alā</i>	siehe!, ach! auf!	الا
<i>yā</i>	oh!, ach!	يا
<i>ayyuhā</i>	oh!	ايها
<i>sāqī</i>	Schenke	ساقی
<i>adir</i>	Imp. des IV. St. v. <i>dāra</i> : laß kreisen!	ادر
<i>kāsan</i>	Akk. v. <i>kās</i> : Becher	کاساً
<i>nāwil</i>	Imp. des III. St. von <i>nāla</i> : reiche!	ناول
<i>-hā</i>	Objektsuffix, bezieht sich auf <i>kās</i> : sie	ها
<i>ke</i>	denn	که
<i>'ešq</i>	Liebe	عشق
<i>āsān</i>	leicht	آسان
<i>nemudan</i>	scheinen	نمودن
<i>oftādan</i>	vorkommen; sich ereignen	افتادن
<i>moške</i>	Schwierigkeit	مشکل
<i>be-buy</i>	in der Hoffnung	به بوی
<i>nāfe</i>	Moschusbeutel, hier: Moschusduft	نافه
<i>āḥar</i>	schließlich	آخر
<i>šabā</i>	Ostwind	صبا
<i>torre</i>	Stirnlocke	طره
<i>gošudan</i>	öffnen	گشودن
<i>tab</i>	Tabung	تاب
		جعد
		مشکین

<i>hün dar del oftādan</i>	خون در دلها افتاد
die Herzen bluteten	
<i>manzel</i>	منزل
Rastort; Station auf dem myst. Pfad	
<i>ġānān</i>	جانان
Geliebte(r)	
<i>amn</i>	امن
Sicherheit	
<i>'eiš</i>	عیش
Vergnügen; Lebensglück	
<i>čon</i>	چون
denn	
<i>har-dam</i>	هردم
jeden Augenblick	
<i>ġaras</i>	جرس
Glocke	
<i>faryād dāštan</i>	فرياد داشتن
aufschreien; tönen	
<i>barbastan</i>	بريستن
zusammenpacken	
<i>mahmel</i>	محمل
Last; Ladung	
<i>be</i>	به
mit	
<i>mei</i>	می
Wein	
<i>saġġāde</i>	سجاده
Gebetsteppich	
<i>rangin karden</i>	رنګين کردن
färben	
<i>pir</i>	پير
Prior	
<i>pir-e moġān</i>	پير مغان
der Alte der Magier; geistiger Führer	
<i>sālek</i>	سالک
Wanderer (auf dem mystischen Pfad)	
<i>rāh-o rasm</i>	راه و رسم
Ordnung	
<i>bim</i>	بیم
Furcht	
<i>mouġ</i>	موج
Welle	
<i>gerdāb</i>	گرداب
Strudel; Wasserwirbel	
<i>hāyel (hā'el)</i>	هیل
furchterregend	
<i>sabokbārān</i>	سکاران
die Unbeschwerten	
<i>sāhel</i>	ساحل
Ufer	

<i>hodkāmi</i>	Eigenwille	خودکامی
<i>badnāmi</i>	übler Ruf	بدنامی
<i>kašidan be</i>	führen zu; enden mit	کشیدن به
<i>nahān</i>	verborgen	نهان
<i>māndan</i>	bleiben	ماندن
<i>rāz</i>	Geheimnis	راز
<i>maḥfel sāhtan</i>	mit et. einen (Hörer-)Kreis unterhalten	از چ . محفل ساختن
<i>hožuri</i>	innere Ruhe	حضوری
<i>gāyeb šodan</i>	abwesend sein; sich entfernen	غایب شدن
<i>matā mā</i>	wann immer	متی ما
<i>talqā</i>	2. Pers. Impf. v. <i>laqiya</i> : triffst	تلقى
<i>tahwā</i>	2. Pers. Impf. v. <i>hawiya</i> : liebst	تهوی
<i>dā'</i>	Imp. des I. St.v. <i>wadā'a</i> : laß!, verzichte!	دع
<i>dunyā</i>	Diesseits (Ggs. āhira)	دنیا
<i>ahmil</i>	Imp. d. IV. St. v. <i>hamala</i> : vernachlässige	اهمل
<i>del</i>	Herz	دل
<i>az dast raftan</i>	aus der Hand schlüpfen; verloren gehen	از دست رفتن
<i>sāḥbedel</i>	Herzensmann, Gnostiker, Weiser	صاحبدل
<i>hodā-rā</i>	um Gottes Willen	خدا را
<i>dardā</i>	o Weh!, o Jammer!	دردا
<i>rāz</i>	Geheimnis	راز
<i>rāz-e penhān</i>	gehütetes -	- پنهان
<i>aškārā šodan</i>	ruchbar werden	آشکارا شدن
<i>kešti-nešastegān</i>	Schiffspassagiere	کشتی نشستگان
<i>ei</i>	oh!	ای

<i>bād-e šorṭe</i>	بادِ شرطه
günstiger Wind	
<i>barḥāstan</i>	برخاستن
wehen	
<i>bāšad</i>	باشد
möge es sein!	
<i>bāz دیدان</i>	بازدیدن
wiedersehen	
<i>دیدار</i>	دیدار
Begegnung	
<i>āš(e)nā</i>	آشنا
Bekannte(r); Freund(in)	
<i>dah-ruze</i>	ده روزه
zehn-tägig; von kurzer Dauer	
<i>mehr</i>	مهر
Sonne; Liebe; Gunst	
<i>گردون</i>	گردون
Himmelsgewölbe; Schicksal	
<i>afsanē</i>	افسانه
Märchen; Legende	
<i>afsun</i>	افسون
Zauber; List	
<i>niki</i>	نیکی
Güte	
<i>niki karden beḡāy-e kasi</i>	نیکی کردن بجای کسی
jmdm. Gutes erweisen	
<i>yār</i>	یار
Freund	
<i>forṣat šemordan</i>	فرصت شمردن
die Gelegenheit nutzen	
<i>ḥalqe</i>	حلقه
Kreis	
<i>mol</i>	مل
Wein	
<i>ḥoš ḥāndan</i>	خوش خواندن
schön singen	
<i>duš</i>	دوش
gestern abend	
<i>bolbol</i>	بلبل
Nachtigall	
<i>hati</i>	هات
gib her!; bring her!	
<i>ṣabuḥ</i>	صبح
Morgengetränk	
<i>hubbū</i>	هبوا
Imp. des I. St.v. <i>habba</i> : wacht auf!	
<i>sakārā</i>	سکارا (سکاری)
Pl. v. <i>sakrār</i> : Betrunkener	
<i>ṣāheb-e karāmat</i>	صاحب کرامت
großmütig, hochherzig	

<i>šokrāne</i>		شکرانه
Dank		
<i>salāmat</i>		سلامت
Unversehrtheit		
(be) <i>šokrāne-ye salāmat</i>		(به) شکرانه سلامت
zum Dank für die Unversehrtheit		
<i>tafaqqod kardan</i>		تفقد کردن
sich nach jmdm. gütig erkundigen		
<i>darviš</i>		درویش
der Arme		
<i>bi-navā</i>		بی نوا
mittellos		
<i>āsāyeš</i>		آسایش
Ruhe		
<i>giti</i>		گیتی
Welt		
<i>tafsir</i>		تفسیر
Deutung; Sinn; Interpretation		
<i>do ḥarf</i>		دو حرف
zwei Worte		
<i>morovvat</i>		مروت
Güte; Edelmut		
<i>modārā</i>		مدارا
Umgänglichkeit; Toleranz		
<i>kuy</i>		کوی
Ort		
<i>niknāmi</i>		نیکنامی
guter Ruf		
<i>gozar dādan</i>		گذر دادن
hereinlassen		
<i>pasandidan</i>		پسندیدن
mögen		
<i>dağyir kardan</i>		تغییر کردن
ändern		
<i>qazā</i>		قضا
Geschick		
<i>talḥ-vaš</i>		تلخ وش
bitterlich		
<i>omm ol-ḥabā'ēs (umm al-ḥabā'it)</i>		ام الخبائث
Mutter aller Laster		
<i>ḥāndan</i>		خواندن
nennen		
<i>ašhā</i>		اشهی
Elativ v. <i>šahīy</i> : begehrenswerter		
<i>aḥlā</i>		احلی
Elativ v. <i>ḥulw</i> : süßer; reizender		
<i>min</i>		من
als		
<i>qubla</i>		قبلة
Kuß		

<i>'adārā</i>		عذارا
Pl. v. <i>'adārā</i> : Jungfrau, Mädchen		
<i>hangām</i>	in der Zeit, während	هنكام
<i>tangdasti</i>	Armut, Bedrängnis	تنكدستی
<i>'eiš</i>	Lebenslust	عیش
<i>kuš</i>	Imp. v. <i>kušidan</i> : streben	كوش
<i>mastī</i>	Trunkenheit	مستی
<i>kimiyā</i>	Alchemie	کیمیا
<i>hasti</i>	Sein, Leben	هستی
<i>Qārun</i>	Korah	قارون
<i>gedā</i>	Bettler	کدا
<i>sarkeš</i>	störrisch, widerspenstig	سرکش
<i>mašo</i>	werde nicht!	مشو
<i>čon</i>	wie	چون
<i>šam'</i>	Kerze	شمع
<i>geirat</i>	Eifer	غیرت
<i>suhtan</i>	verbrennen	سوختن
<i>delbar</i>	Geliebte(r)	دلبر
<i>kaf</i>	Handfläche	کف
<i>mum</i>	Wachs	موم
<i>sang-e hārā</i>	Granit	سنگ خارا
<i>āyine</i>	Spiegel	آینه
<i>sekandar</i>	Alexander	سکندر (اسکندر)
<i>ğām</i>	Becher	جام
<i>mei</i>	Wein	می
<i>benegar</i>	Imp. v. <i>negaristan</i> : sehen	بنگر

<i>'arže dāštan</i> enthüllen	عرضه داشتن
<i>ahvāl,</i> Pl. v. <i>ḥāt</i> : Zustand	احوال
<i>molk</i> Reich	ملک
<i>dārā</i> Darius	دارا
<i>ḥubān</i> die Schönen	خویان
<i>pārsigu</i> persischsprachig	پارسی گو
<i>bahšandagān</i> Spender	بخشندگان
<i>'omr</i> Leben	عمر
<i>bešārat</i> frohe Botschaft	بشارت
<i>pārsā</i> fromm	پارسا
<i>be-ḥod pušidan</i> sich anziehen	بخود پوشیدن
<i>ḥerqe</i> Kutte	خرقه
<i>mei-ālud</i> Wein befleckt	می آلود
<i>šeiḥ</i> Meister	شیخ
<i>pākdāman</i> unbefleckt	پاکدامن
<i>mā'zur dāštan</i> Nachsicht haben	معذور داشتن
<i>be</i> durch	به
<i>nur</i> Glanz des Feuers; Licht	نور
<i>bāde</i> Wein	باده
<i>barafroḡtan</i> erleuchten	برافروختن
<i>moṭreb</i> Musikant und Sänger	مطرب
<i>begu</i> sage!; (hier) singe!	بگو
<i>kām</i> Wunsch	کام
<i>piyāle</i> Weinpokal; Schale	پیاله
<i>'aks</i> Widerschein; Bild	عکس

<i>roḥ</i>	Gesicht; Wange	رخ
<i>lezzat</i>	Wonne	لذت
<i>šorb</i>	Trunk	شرب
<i>modām</i>	ständig	مدام
<i>hergez</i>	niemals	هرگز
<i>šabt ast</i>	steht geschrieben	ثبت است
<i>ğaride</i>	Buch; Heft	جریده
<i>‘ālem</i>	Welt	عالم
<i>davām</i>	Dauerhaftigkeit; ewige Dauer	دوام
<i>čandān</i>	so sehr	چندان
<i>kerešme</i>	Koketterie	کرشمه
<i>nāz</i>	Ziererei	ناز
<i>sahī-qaḍ</i>	von schlanker, gerader Statur	سهی قد
<i>be ḡelve āmadan</i>	sich zeigen	به جلوه آمدن
<i>sarv</i>	Zypresse	سرو
<i>šanubar</i>	Pinie	صنوبر
<i>ḥorāmidan</i>	graziös einherschreiten	خرامیدن
<i>šanubar-ḥorām</i>	graziös einherschreitend wie eine Pinie	صنوبر خرام
<i>golšan</i>	Rosengarten	گلشن
<i>aḥbāb</i>	Pl. v. <i>ḥabibr</i> : Freund	احباب
<i>zenhār</i>	versäume es nicht!	زنهار
<i>‘arže dādan</i>	überbringen	عرضه دادن
<i>payām</i>	Gruß; Botschaft	پیام
<i>az yād bordan</i>	vergessen	ز یاد بردن
<i>‘amdā (‘amdān)</i>	absichtlich	عمدا

<i>hod ayad</i>	kommt von selbst	خود آید
<i>yād āvordan</i>	sich erinnern	یاد آوردن
<i>masti</i>	Trunkenheit; Rausch	مستی
<i>šāhed</i>	schöne(r) Geliebte(r)	شاهد
<i>delband</i>	herzbetörend	دلبنده
<i>hoš</i>	angenehm	خوش
<i>az ān ru</i>	daher	از آن رو
<i>seporden</i>	anvertrauen; übergeben	سپردن
<i>zemām</i>	Zügel	زمام
<i>šarfe bordan</i>	Vorteil ziehen	صرفه بردن
<i>ruz-e bāzhāst</i>	Tag des Gerichts; der Jüngste Tag	روز بازخواست
<i>ḥalāl</i>	erlaubt	حلال
<i>ḥarām</i>	verboten	حرام
<i>dide</i>	Auge	دیده
<i>ašk fešāndan</i>	tränen vergießen	اشک فشاندن
<i>morg-e vašl</i>	Vogel der Vereinigung	مرغ وصل
<i>qašd kardan</i>	beabsichtigen	قصد کردن
<i>dām</i>	Falle	دام
<i>nasim</i>	leichte Brise	نسیم
<i>saḥar</i>	früher Morgen	سحر
<i>āramgāh</i>	Ruheplatz	آرامگه
<i>mah</i>	Mond; Schöne(r)	مه
<i>'āšeq-koš</i>	Möder(in) des Liebenden	عاشق کوش
<i>'ayyār</i>	edel; großmütig	عیار
<i>tar</i>	dunkel; schwarz	تار

<i>vadi</i>	وادی
Tal	
<i>iman</i>	ایمن
recht	
<i>ātaš</i>	آتش
Feuer	
<i>jur (sinā)</i>	طور (سینا)
Berg Sinai	
<i>mo'ed-e didār</i>	موعد دیدار
Treffpunkt	
<i>naqš-e ḥarābi</i>	نقش خرابی
Spur der Vergänglichkeit	
<i>ḥarabāt</i>	خرابات
Weinschenke; Welt	
<i>hošyār</i>	هشیار
nüchtern	
<i>ān-kas</i>	آنکس
derjenige	
<i>ahl-e bašārat</i>	اهل بشارت
Besitzer der frohen Botschaft	
<i>ešārat dānestan</i>	اشارت دانستن
sich auf Zeichen verstehen	
<i>nokte-hā</i>	نکته ها
geistreiche Worte	
<i>basi</i>	بسی
viele	
<i>maḥram-e asrār</i>	محرم اسرار
Eingeweihter	
<i>sar-e muy</i>	سر موی
Haarspitze	
<i>malāmatgar</i>	ملامتگر
Tadelnder	
<i>bikār</i>	بیکار
müßig	
<i>bāz porsidan</i>	بازپرسیدن
nachfragen; sich erkundigen	
<i>gīsu</i>	گیسو
Zopf	
<i>šekan dar šekan</i>	شکن در شکن
voller Locken; dichte Locken	
<i>ḡam-zade</i>	غمزده
kummervoll; betrübt	
<i>sar-gašte</i>	سرگشته
verwirrt	
<i>gereftār</i>	گرفتار
gefangen	
<i>aql</i>	عقل
Vernunft	
<i>divāne šodan</i>	دیوانه شدن
verrückt werden	

<i>selsele-ye Moškin/Meškin</i>	سلسلهٔ مشکین
Moschuskette; schwarze Kette	
<i>ku</i>	کو
wo ist es?	
<i>guše gereftan</i>	گوشه گرفتن
sich zurückziehen	
<i>abru</i>	ابرو
Augenbrauen	
<i>del-dār</i>	دلدار
Geliebte(r)	
<i>mohayyā</i>	مهیا
bereit	
<i>bād-e ḥazān</i>	باد خزان
Herbstwind	
<i>čaman-e dahr</i>	چمن دهر
Wiese der Zeit (diese Welt)	
<i>raṅgīdan az</i>	رنجیدن از
sich zu Herzen nehmen	
<i>fekr-e ma'qul farmudan</i>	فکر معقول فرمودن
vernünftig denken	
<i>gol-e biḥār</i>	گل بی خار
Rosen ohne Dornen	
<i>qaṣr</i>	قصر
Schloß; Burg	
<i>amal</i>	امل
Hoffnung	
<i>saht</i>	سخت
sehr	
<i>sost</i>	سست
schwach	
<i>bonyād</i>	بنیاد
Fundament; Grundlage	
<i>'omr</i>	عمر
Leben	
<i>bar bād ast</i>	بر باد است
ist von einem Windstoß abhängig	
<i>golām</i>	غلام
Sklave	
<i>hemmat</i>	همت
Bestreben	
<i>čarḥ</i>	چرخ
Rad; Himmelsgewölbe	
<i>kabud</i>	کبود
blau	
<i>ta'alloq</i>	تعلق
Bindung; Abhängigkeit	
<i>paziroftan</i>	پذیرفتن
annehmen	
<i>meyhāne</i>	میخانه
Schenke	

<i>duš</i>	gestern nacht	دوش
<i>ḥarāb</i>	total berauscht	خراب
<i>soruš</i>	Botenengel	سروش
<i>‘ālam-e ġeib</i>	verborgene Welt; geistige Welt	عالم غیب
<i>mozde</i>	frohe Botschaft	مژده
<i>boland nazar</i>	weitsichtig; großmütig	بلند نظر
<i>šāhbāz</i>	Falke	شاهباز
<i>sedre</i>	der Lotusbaum im Siebenten Himmel	سدره
<i>-nešīn</i>	Erzengel Gabriel	- نشین
<i>nešīman</i>	Sitz	نشیمن
<i>kong</i>	Winkel	کنج
<i>mehnat-ābād</i>	Unglücksort; die Welt	محنت آباد
<i>kongere</i>	Kuppelspitze	کنگره
<i>‘arš</i>	Himmlicher Thron	عرش
<i>šafir zadan</i>	rufen	صفیر زدن
<i>dāngah</i>	Falle	دامگه
<i>našihat</i>	Rat	نصیحت
<i>yād gereftan</i>	sich merken; lernen	یاد گرفتن
<i>dar ‘amal avordan</i>	anwenden; praktizieren	در عمل آوردن
<i>ḥadiš</i>	Überlieferung	حدیث
<i>tariqat</i>	Orden	طریقت
<i>ġam ḥordan</i>	sich sorgen	غم خوردن
<i>pand</i>	Rat	پند
<i>az yād bordan</i>	vergessen	از یاد بردن
<i>laṭife</i>	Anekdote	لطیفه

<i>rah-rou</i> Wanderer auf dem mystischen Pfad	رهرو
<i>yād ast</i> ist erinnerlich	یاد است
<i>rezā dādan</i> sich zufriedengeben	رضا دادن
<i>dāde</i> Gabe	داده
<i>ġābin</i> Stirn	جبین
<i>gereh gošādan az ġābin</i> den Knoten der Stirn lösen	گره گشادن از جبین
<i>ehtiyār</i> Willensfreiheit	اختیار
<i>ġostan</i> suchen	جستن
<i>dorosti</i> Richtigkeit; Treue	درستی
<i>'ahd</i> Versprechen; Vertrag	عهد
<i>nahād</i> Wesen; Natur	نهاد
<i>'aġuz</i> Greisin	عجوز
<i>'arus</i> Braut	عروس
<i>dāmād</i> Bräutigam	داماد
<i>nešān</i> Zeichen	نشان
<i>vafā</i> Treue	وفا
<i>tabassom</i> Lächeln	تبسم
<i>nālidan</i> stöhnen; klagen	نالیدن
<i>bidel</i> verliebt	بیدل
<i>faryād</i> Aufschrei	فریاد
<i>ḡasad bordan</i> neidisch sein	حسد بردن
<i>sost-nazm</i> schwacher Dichter	سست نظم
<i>qabul-e ḡāter</i> Zustimmung	قبول خاطر
<i>loffe-soḡan</i> Anmut des Wortes	لطف سخن
<i>ḡodā-dād</i> Gottgegeben	خداداد

<i>yāri</i>	Freundschaft	یاری
<i>če šod</i>	Was geschah?	چه شد؟
<i>dusti</i>	Freundschaft	دوستی
<i>āḥar āmadan</i>	zu Ende gehen	آخر آمدن
<i>dustdār</i>	Liebende(r)	دوستدار
<i>āb-e ḥeivān</i>	Quelle des Lebens	آب حیوان
<i>tire-gun</i>	trüb	تیره گون
<i>ḥeẓr</i>	Name einer islam. Sagengestalt	خضر
<i>farroh-peī</i>	glückbringend	فرخ پی
<i>čakiden</i>	tropfen	چکیدن
<i>šāḥ-e gol</i>	Rosenzweig	شاخ گل
<i>ḥaqq-e dusti</i>	Recht auf Freundschaft	حق دوستی
<i>ḥaqq(q)-šenās</i>	erkenntlich; dankbar	حق شناس
<i>če ḥāl oftād</i>	Was ist (ihnen) geschehen?	چه حال افتاد؟
<i>la'ī</i>	Rubin	لعل
<i>kān</i>	Schatz	کان
<i>morovvat</i>	Großmut	مروت
<i>bar-āmadan</i>	herauskommen	برآمدن
<i>tābeš</i>	das Scheinen	تابش
<i>ḥoršid</i>	Sonne	خورشید
<i>sa'y</i>	Eifer	سعی
<i>šahr-e yārān</i>	die Stadt der Freunde	شهر یاران
<i>mehrabānān</i>	die Freundlichen	مهربانان
<i>diyār</i>	Ort	دیار
<i>mehrabāni</i>	Freundschaft	مهربانی

<i>sar-āmadan</i>	سرآمدن
vergehen	
<i>šahryār</i>	شهریار
König	
<i>guy</i>	گوی
Ball	
<i>toufiq</i>	توفیق
Erfolg; Gunst	
<i>karāmat</i>	کرامت
Edelsinn	
<i>dar miyān afkandan</i>	در میان افکندن
in die Mitte hineinschleudern	
<i>meidān</i>	میدان
Platz	
<i>savār</i>	سوار
Reiter	
<i>šekoftan</i>	شکفتن
blühen	
<i>bang-e morg</i>	بانگ مرغ
Vogelruf	
<i>barḥāstan</i>	برخاستن
ertönen	
<i>'andalib</i>	عندلیب
Nachtigall	
<i>piš āmadan</i>	پیش آمدن
geschehen	
<i>hazārān</i>	هزاران
Nachtigall	
<i>zohre</i>	زهره
Venus	
<i>sāz sāhtan</i>	ساز ساختن
spielen (Musikinstrument)	
<i>'ud</i>	عود
Saiteninstrument wie Laute	
<i>zouq</i>	ذوق
Lust	
<i>meigosār</i>	می گسار
Weintrinker	
<i>asrār</i>	اسرار
Pl. v. serr: Geheimnis	
<i>elāhi</i>	الهی
göttlich	
<i>ḥamuš</i>	خموش
schweige!	
<i>dour</i>	دور
Kreis, Periode	
<i>ruzgārān</i>	روزگاران
Zeiten	
<i>malā'ek</i>	ملائک
Pl. v. <i>malak</i> : Engel	

<i>gel</i>	گل
Lehm	
<i>sereštan</i>	سرشتن
kneten, schaffen	
<i>peimāne</i>	پیمانہ
Becher; Schale	
<i>sāken</i>	ساکن
Bewohner	
<i>ḥaram</i>	حرم
geweihter Ort; Tempel; Heiligtum	
<i>setr</i>	ستر
verborgen; unnahbar	
<i>‘afāf</i>	عفاف
sittliche Reinheit	
<i>malakut</i>	ملکوت
Himmelreich; Reich der Engel	
<i>rāhnešīn</i>	راہ نشین
obdachlos; Bettler	
<i>mastāne</i>	مستانہ
berauschender	
<i>amānat</i>	امانت
Pfand des Vertrauens	
<i>bār-e ... kašīdan</i>	بار ... کشیدن
die Last auf sich nehmen	
<i>qor‘e</i>	قرعہ
Los	
<i>mellat</i>	ملت
Religion; Sekte	
<i>‘ozr nahādan</i>	عذر نهادن
nachsehen	
<i>čon</i>	چون
weil; da	
<i>afsāne</i>	افسانہ
Legende; Fabe	
<i>izad</i>	ایزد
Gott	
<i>sāgar</i>	ساغر
Becher	
<i>šokrāne</i>	شکرانہ
Dankbarkeit	
<i>šo‘le</i>	شعلہ
Flamme	
<i>ḥarman</i>	خرمن
Kornhaufen	
<i>parvāne</i>	پروانہ
Nachtfalter; Schmetterling	
<i>roḥ</i>	رخ
Gesicht	
<i>andiše</i>	اندیشہ
Gedanke	

Anmerkungen zum persischen Text:

1. Dieses ġazal ist nach dem Versmaß *hazadj-e motamman-e sālem* (*mafāCīlan, mafāCīlan, mafāCīlan, mafāCīlan*) gedichtet worden.
2. Interjektion vor Ausrufe- und Eröffnungssätzen: „ah!, siehe!, auf!“.
3. Drei Vokativ- und Ausrufepartikel: „oh!, ach!“.
4. Vokativpartikel mit Artikel vor dem folgenden Nomen: „oh“.
5. Mehrsprachige Gedichte dieser Art werden *molammaC* genannt.
6. In seinem Kommentar zu Hāfez schreibt Sudi, daß Hāfez dieses Zitat aus einem Gedicht von Yazid ibn MuCawiya in sein Gedicht eingefügt hat. In einem ausführlichen Aufsatz widerlegt Moġammad Qazvini diese Annahme (Qazvini, Moġammad Yādġār, 1. Jahrg., Nr. 9, 1324, S. 65-78).
7. Kausale Konjunktion in der Bedeutung von „denn“.
8. Endstellung des Adverbs aus dichterischer Notwendigkeit.
9. Zusammenziehung von *ke* und *āġar* zu *kāġar*.
10. Zusammenziehung von *az* und *ān* zu *zān*.
11. Obtativ von *gošudan*, „lösen“.
12. Dichterische Variante der Präposition *az*.
13. Adjektivischer Gebrauch von *če*, dient zur Übertreibung.
14. Postposition als Casus obliquus der klassischen Sprache. Im heutigen Sprachgebrauch nur in Verbindung mit Präposition (hier: *barāy*) wiederzugeben.
15. Auslassung von *ast* wegen der Notwendigkeit des Versmaßes.
16. Inhaltssatzkonjunktion, hier jedoch nicht mit „daß“, sondern mit Doppelpunkt wiederzugeben.
17. Kürzere dichterische Variante von *agar*.
18. Suffigiertes Personalpronomen der 2. Person in Objektfunktion. Im heutigen Sprachgebrauch würde der Ausdruck lauten: *agar be to*.

19. Finites Verb im Konjunktiv ohne das heute übliche Präfix *be-*.
20. S. Anm. 7
21. Die ursprüngliche Form des Verbes *budan* in der klassischen Sprache. Die finite Form heißt hier also *bovad* und nicht *bud*.
22. Die Endstellung des Verbes ist in allen diesen Versen wegen der Notwendigkeit der Reimbildung aufgegeben worden.
23. In diesem Vers sind mindestens zwei Präpositionen ausgelassen worden. Im normalen Sprachgebrauch könnte diese Passage lauten: *dar šab-e tārīk va bā bim-e moudj-o gerdābi čenin hāyel*.
24. Rhetorische Frage, auf die man eine negative Antwort erwartet. *kodjā dānand?* Im heutigen Sprachgebrauch: *az kodjā bedānand?* "Woher sollen sie es wissen?"
25. Kürzere dichterische Form von *az*.
26. Zusammenziehung der Wörter *ke az u*.
27. Das Präfix *hami-* drückt die Dauer einer Handlung oder eines Zustandes aus und verleiht dem klassischen Aorist die Bedeutung eines Präsens. *hami-* hat darüber hinaus die Funktion der Betonung.
28. Dichterische Zusammenziehung der Wörter *az u*.
29. Klassische Form des negativen Imperativs mit dem Präfix *ma-*.
30. Ġazal nach dem Versmaß *mođāre^c motamman aḥrab* (*maf^cūl fā^celāton maf^cūl fā^celāton*).
31. Die Endstellung des Verbes wird aus der Notwendigkeit des Versmaßes aufgegeben. Eine der Eigenschaften der Dichtung ist, daß sie Wortstellung keinen strengen Maßstäben unterworfen ist.
32. Casus obliquus der klassischen Sprache, nimmt die Stelle der Präposition *barāy*, "für", ein.
33. Interjektion *-ā* nach den Worten des Klagens und Bedauerns. Der Ausdruck bedeutet soviel wie "Oh weh!".
34. S. Anm. 7.
-

35. Substantivierung des Partizips durch Pluralbildung. Bei den Präteritalpartizipien wird ein g-Laut vor der Pluralendung *ān* angefügt.
36. Obdativ von *budan*, möge es sein.
37. Elliptische Auslassung des Verbes.
38. Das Suffix *-ā* hat die Vokativfunktion.
39. Casus obliquus der klassischen Sprache. Hier mit Dativfunktion.
40. Auslassung des Verbes, das aus dem Kontext rekonstruiert werden kann.
41. S. Anm. 39.
42. Ausklammerung des zweiten Teils des Objekts wegen der Notwendigkeit des Versmaßes. Normalerweise würde der Satz lauten: *dar ʿeiš-o masti kuš*.
43. Zusammenziehung von *ke* und *in*. *ke* hat hier die Funktion einer kausalen Konjunktion.
44. Casus obliquus in der Funktion des Akkusativ.
45. Objektsuffix für die 2. Pers. Singular. Angehängt dem nominalen Teil des zusammengesetzten Verbes.
46. Präsensform des klassischen Neupersisch mit dem Präfix *be-*.
47. Substantivierung des Partizips der Gegenwart durch Pluralbildung.
48. In der klassischen Dichtung wird öfters die Postposition *-ra* in der Funktion von Akkusativ ausgelassen. Sie ist aus dem Kontext zu ergänzen.
49. Ġazal nach dem Versmaß *modāre ʿ-e motamman-e aḥrab-e makfuf-e maḥduf* (*mafʿūl fāʿelāton mafāʿilo fāʿlon*).
50. Klassische Form des Verbes *ast*. S. Anm. 21.
51. Substantivierung des Adjektivs durch Pluralbildung.
52. Zusammenziehung der Wörter *ke* und *āyad* aus der Notwendigkeit des Versmaßes.
53. Imperativ des Verbes *goftan* ohne das im heutigen Sprachgebrauch notwendige Präfix *be-* bei den einfachen Verben.

54. Auslassung der Postposition *-rā*, wie es in der klassischen Sprache und in der heutigen Umgangssprache des öfteren vorkommt.

55. Die arabische Nunation wird ausgelassen, insbesondere wenn dem Adverb eine Präposition vorausgeht.

56. Kürzere Variante des Verbes *āvordan > āvari > āri*. Hier ist das Negationspräfix mit einem Hiatusstilger *-y-* hinzugefügt worden: *na-y-āri*.

57. Das Prädikativ ist mit der Kopula zusammengeschrieben worden, um eine Pause wegen des Versmaßes zu vermeiden.

58. Zusammenziehung der Wörter *az ān ru*: aus diesem Grunde.

59. Bei dieser Entwicklungsstufe der klassischen Sprache begegnen wir noch des öfteren den Präsensformen ohne das Präfix *mi-*. Beide Formen (mit und ohne *mi-*) existieren noch nebeneinander.

60. Zu diesem klassischen Präfix vgl. Anm. 27. Hier dient es allerdings zur Betonung des Imperativs.

61. S. Anm. 36.

62. Ġazal nach dem Versmaß *ramal-e mošamman-e maḥbune-e maqsur* (*fāʿelāton fāʿalāton fāʿalāton faʿalāt*)

63. *gah* ist die kürzere dichterische Variante des Ortsuffixes *gāh*.

64. Zusammenziehung des Prädikativs und der Kopula aus phonetischen und metrischen Gründen. Der Aus- und Anlaut der beiden Wörter sind a-Laute.

65. *mah* ist die kürzere dichterische Variante des Wortes *māh*: „Mond, die Schöne“.

66. Elliptische Auslassung der Kopula.

67. Ebenfalls in dem folgenden Satz Zusammenziehung des Prädikativs und der Kopula wegen der Notwendigkeit des Versmaßes.

68. Die Unterscheidung zwischen dem selbständigen und dem abhängigen Verb ist in diesem Stadium noch nicht ausgeprägt. Ein Verb ohne *mi* muß nicht notwendigerweise abhängig sein, obwohl es hier der Fall ist.

69. Die Verwendung des Verbes *hast* in seiner eigentlichen Bedeutung: „vorhanden sein“.

70. Die Postposition *-ra* bezeichnet hier kein Objekt, sondern eine attributive Verbindung.
71. Zwei adjektivisch gebrauchte Partizipien.
72. Klassische Negationsform, s. Anm. 29.
73. Ġazal nach dem Versmaß *modjtas-e motamman-e maḥbun-e aṣlam-e mosbaġ* (*mafāʿelan faʿalāton mafāʿelan faʿlān*).
74. Kürzere Variante des Imperativs *āvordan* > *āvar*.
75. Dichterische Variante des Nominalsatzes *ān hastam*.
76. Objektsuffix der 2. Person.
77. Objektsuffix der 1. Person, dem Subjekt angehängt, wird jedoch von dem Verb *dādan* regiert.
78. Verkürztes Partizip Präsens, adjektivisch gebraucht.
79. Satzteilverneinung, *na ... ast*, im Kontrast zu *nist*.
80. Casus obliquus, hier in der Funktion von Dativ.
81. Objektsuffix der 2. Person, im heutigen Sprachgebrauch mit der Präposition *barāy* und dem Personalpronomen üblich: *barāy-e to*.
82. Ortsuffix, s. Anm. 63.
83. Dem Verb angehängtes Objektsuffix, im heutigen Sprachgebrauch *be to*.
84. Objektsuffix der 1. Person, einem ersten Präpositionalobjekt angehängt. In der Bedeutung von „mir“.
85. Objektsuffix, dem grammatischen Subjekt angehängt. Diese Beispiele zeigen die dichterische Freiheit bei der Verwendung des suffigierten Objekts. Bislang haben wir festgestellt, daß es der Präposition, dem Verb und dem Substantiv in mehreren Funktionen angehängt wird.
86. Auslassung der Partizipalendung wegen der Notwendigkeit des Versmaßes.
87. Vgl. Anm. 7.
88. Frageadverb im Sinne von „warum“ oder „wozu“ wie in der deutschen Alltagssprache. Hier: „was beneidest Du Hāfez?“.

89. Ġazal nach dem Versmaß *ramal-e motamman-e maḥḥaf* (*fāʿelāton fāʿelāton fāʿelāton fāʿelan*)

90. Klassische Form der Präposition *dar*.

91. Casus obliquus der klassischen Sprache, im heutigen Sprachgebrauch wird stattdessen *bā* „mit“ verwendet.

92. In der klassischen Sprache überwiegend als *kas* gebräuchlich, kommt im heutigen Sprachgebrauch als *kasi* oder *kesi* vor.

93. Wortspiel bei zwei äußerlich gleichen Sprachformen, in denen die eine eine Eḏāfe-Verbindung und die andere ein zusammengesetztes Wort ist.

94. Bei den Präverben treten die Negations- und Aspektpräfixe zwischen das Präverb und das Verb wie z.B. hier *dar-ne-mi-āyad*. Weitere Beispiele in diesem Text: *bar-na-y-āmad*, *bar-na-ḥāst*.

95. Kürzere dichterische Variante des Wortes *ḥāmuš*.

96. Ġazal nach dem Versmaß *ramal-e motamman-e maḥḥune-e maqsur* (*fāʿelāton faʿalāton faʿalāton faʿalāt*)

97. *setr* und *ʿafāf* sind hier als Adjektive verwendet worden.

98. Im Gegensatz zum Deutschen ist es im Persischen möglich, die Personalpronomen durch Adjektive weiter zu bestimmen. *rāh-nešin* ist sowohl Adjektiv als auch Substantiv. Ein weiteres Beispiel in diesem Text ist *man-e divāne*.

99. Kürzere dichterische Variante des Worten *rāh*.

100. Auslassung des Obdativs *bāšād*, wie es bei vielen wiederkehrenden Ausdrücken üblich ist.

101. Kürzere dichterische Variante des Verbes *oftād*.

102. Adverbbildung durch das Anhängen von Suffix *-ān*, dem Präsensstamm des Verbes.